

Zitierhinweis

Hlaváček, Ivan : recension de : Klaus Oschema, Bilder von Europa im Mittelalter, Ostfildern : Thorbecke, 2013, dans : Český časopis historický, 2014, 2, p. 337, DOI: 10.15463/rec.1189724519

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Klaus OSHEMA

Bilder von Europa im Mittelalter

(Mittelalter-Forschungen 43), Ostfildern,
Thorbecke Verlag 2013, 678 s. + 43 většinou
barevných vyobr., ISBN 978-3-7995-4362-0.

Označuje-li autor svou takřka sedmisetstránkovou knihu jako studii, je to možno považovat za více než skromné *captatio benevolentiae*. Jde totiž o knihu velké píle i rozhledu (jen pro představu: knihu doprovází více než stotřicetistránková bibliografie; je nutno si uvědomit, že autory jako např. A. D. von den Brincken a jiné podobné je třeba hledat pod předločkou von) a zároveň i aktuálnosti tématu. Neboť nejde jen o středověk, protože úvodní kapitoly jsou obecnějšího rázu a jedna z nich je výslovně věnována době starověké a pozorují se „zášlehy“ až k Alexandru Velikému. A nejde o obrazy o Evropě, což se mi jako pojem zdá být víceznačné, ale o sledování představ o Evropě, či o jejím vnímání.

Jinými slovy jde o pojem Evropa a o představy o ní, promítající se v nejrůznějších pramenech. Ale než k tomu dochází, je podána skica o pramenech a metodě a pak zejména rozsáhlý přehled dosavadního bádání, v ní se přikládá velký význam pádu železné opony, jenž umožnil snazší překonávání bariér. A dodejme, že současně ukazuje na aktuálnost medievistiky i v diskurzu současné společnosti. V dalším před námi defiluje interpretace názorů jednotlivých kronikářů, ale také teologů i jiných autorů literatury v užším slova smyslu, kteří se přímo, či i toliko náznakem dotkli fenoménu Evropy jako takové.

Nepřekvapivě pak mnoho materiálu poskytly nejrůznější spisy hagiografické, zejména o takových osobách, které měly významné či aspoň zřetelnější východní kontexty. Stejně tak byly vzaty v úvahu i prameny obrazové, tedy zejména kartografické a důraz je kladen i na interpretaci literatury astrologické a zejména také prorocké. Samozřejmě přitom hrála významnou roli církev a její jednotlivé komponenty jako svým

způsobem integrující prvek a ovšem i církevní výpady za evropské hranice, zejména křížové výpravy. Ocenit je třeba i vyváženost partií věnovaných středověku ranému, vrcholnému i pozdnímu, i když předběžné zpracování látky a přístupnost pramenů se u jednotlivých epoch výrazně liší. Jako česká nota se vedle řady marginálních zmínek objevuje zejména Karel IV. v kontextu rozboru scény Tří králů na Karlštejně (s. 344nn.) a pak při interpretaci zejména hodnocení mírového projektu krále Jiřího (kde autor čerpá zejména z prací Martina Nejedlého), k němuž z hlediska svého přístupu zaujímá poněkud rezervované stanovisko. Není-li tu možno věnovat knize zevrubnou pozornost, jíž by si nepochybně zasloužila, je snad možno upozornit i na fenomén písma, který hrál v širším kontextu nepominutelnou roli.

I. Hlaváček

Die mantischen Künste und die Epistemologie prognostischer Wissenschaften im Mittelalter

Hg. von Alexander FIDORA unter
redaktioneller Mitarbeit von Katrin BAUER
(Beihefte zum Archiv für Kulturgeschichte
74), Köln-Weimar-Wien, Böhlau 2013,
208 s., ISBN 978-3-412-22124-9.

Za necelý rok po odeznění příslušného sympozia leží před námi jeho tištěný výstup. Poněkud záhadný titul knihy je možno přeložit zhruba jako Jasnozřivectví a teorie prognostického poznávání ve středověku. Je obecně známo, jak v středověku stála mnohá rozhodnutí pod vlivem nejrůznějších věsteb a astrologických kombinací, a proto není divu, že se medievistika těmito otázkami musí zabývat. (Ostatně tento svazek bezprostředně navazuje na jiný, který vyšel ve stejné řadě o pouhé dva roky dříve: *Mantik, Schicksal und Freiheit im Mittelalter*, Loris Sturlese (ed.), 204 s.) Deset poměrně stručných, zato ale rozevlátých témat dává nahlédnout do